

stojnih agrarskopравnih oblastev novim državnopravnim prilikam ter urediti sodelovanje (tudi v finančnem pogledu) države in samouprave. Za vzorec naj bi služila nova organizacija agrarskih oblastev v avstrijski republiki, kjer so uradom za agr. operacije poverili tudi vso agrarsko reformo (Bundesgesetz z dne 28. julija 1925. št. 281).

Ako pa se neče še nadalje obdržati agrarskih operacij kot posebne institucije, ne preostane drugega nego, da se na podstavi čl. 242 cit. fin. zak. prenesejo posli agrarskih melioracij (pašnikov in planin) na samoupravne oblasti (ljubljsko in mariborsko), pravne posle (razdelbe, uredbe, komasacije itd.) pa združi z uradi za agrarno reformo,* (prim. čl. 42 ustave, ki določa, da se morajo popraviti krivice, učinjene z razvezo fevdnih odnošajev [zemljiški odvezi] in zakone o novi uredbi služnosti, za katere so pristojna oblastva za agrarske operacije).

* Isto mnenje sem zastopal že l. 1922. (glej članek »Organizacija agrarskih oblastev v Sloveniji« v Slov. Narodu z dne 29. decembra 1922.).

Rimskopravni problem odgovornosti dedičev.*

Dr. G. Krek.

Bralci »Slov. Pravnika« so se utegnili seznaniti z avtorjem v opombi označene knjige že pred dvema letoma, ko je objavil članek »Nove smeri v romanistiki« (1926, str. 9 ss.). Ta članek je imel le informativen namen. Vendar so veččaki gotovo že iz tega literarnega pregleda posneli, da je piscu sodobno romanistično slovstvo dobro znano ne samo po reprezentantih in njih delovanju, marveč tudi po vsebini, duhu,

* **Dr. Viktor Korošec**, Die Erbenhaftung nach römischem Recht. Erster Teil: Das Zivil- und Amtsrecht. Leipzig, Theodor Weicher 1927. 8', VIII, 127. = Leipziger rechtswissenschaftliche Studien, herausgegeben von der Leipziger Juristen-Fakultät. Heft 29. Mk. 7.—.

razvoju in smotrih. Pisцу se je posrečilo podati vpogled v delavnico moderne romanistike na način, da dobi tudi nepoučeni jurist navzlic znanstvenemu nivoju tega članka dobro sliko modernih stremljenj in stečevin.

Povsem drug značaj ima predležeče delo, čigar glavni znak je samostojno raziskovanje z uporabo vseh pripomočkov sodobne raziskovalne metode. S temi lastnostmi, zlasti tudi kot delo domačega, od prve stopnje do doktorata na naši univerzi izšolanega pravnika je knjiga tako znamenit pojav, da je treba opozoriti nanjo našo pravniško javnost in baviti se ž njo nekoliko podrobneje.

Korošec si je izbral temo, ki vlada glede nje navzlic njeni temeljni važnosti še danes, in prav v današnjem slovstvu spor, in ki povzroča vsled nedostatnosti jasnih in zanesljivih virov nebroj težkoč. Posvečali so temu problemu svojo posebno pozornost številni, med njimi najznamenitejši romanisti naše dobe (Mitteis, Bonfante, Lenel, Siber, Cuq, Kniep i. dr.), toda vkljub temu si doslej še nobeden izmed različnih, deloma tudi drug v drugega prehajajočih nazorov ni mogel priboriti občnega pripoznanja. Že dejstvo, da je mikal mladega avtorja prav ta težki in sila zamotani problem, nam predočuje pisčevo izredno znanstveno ambicijo.

Gre za osnovno vprašanje, ali so bile tudi kontraktne obveznosti ali, točneje, actiones ex contractu od nekdanj podedljive (kakor trdi vladajoče mnenje) ali pa je podedljivost zapustnikovih dolgov šele produkt razvoja (Esmein, Cuq, Kniep, Saleilles, Koöiman), v slednjem primeru pa še za nadaljnje vprašanje, kdaj je podedljivost prvič nastopila, iz katerih razlogov in pod čigavim vplivom.

Predležeča knjiga podaja samo prvo polovico te široko zasnovane študije in se bavi v prvem delu z dobo civilnega, v drugem delu z dobo honorarnega prava. Za ius civile, ki ga obdeluje avtor s posebno ljubeznijo, zanika pasivno podedljivost obligacijskopравnih akcij, zatrjuje jo pa za ius honorarium, čigar obdelava je po obsegu in vsebini nekoliko šibkejša.

Prvi del: O civilnem pravu. Po daljšem uvodu o odmejitvi problema, o virih (zlasti *Gaius* in *Cicero*), o stanju nauka

in o poedinih razdobjih (s srečno, ker gospodarsko utemeljeno cezuro predklasične periode za časa druge in tretje punske vojne in z upravičeno izločitvijo prehistorične dobe) polemizira Korošec v drugem paragrafu z glavnimi zastopniki mnenj, nasprotujočih njegovemu nazoru (Mitteis, Scialoja, Bonfante, Lenel, Siber), dokazuje v tretjem paragrafu materialistični značaj civilnopravne *hereditas*, ki obsega le telesne stvari, pozivajoč se pri tem m. dr. na (pač dvomljivo) etimologijo besede »heres«, in slika podrobno gospodarsko in kulturno ozadje civilnopravne dobe, pri čemer označuje tedanji Rim kot izključno agrarno državo, ki v njej za daljšo dobo sklenjeni obligatorični pravni posli niso bili običajni, zato tudi podedljivost neaktualna.

Opirajoč se na podatke teh raziskavanj navaja in obrazložuje Korošec v četrtem paragrafu kot argument za svojo tezo predvsem strogo osebni značaj stare rimske obligacije. Tu obravnava posebno intenzivno *manus iniectio* in vse možne domneve o usodi dolžnikove imovine in pride do zaključka, da je bil predmet te izvršbe izključno le dolžnikova oseba, s tem do rezultata, ki ga je branil poročevalec že pred 28 leti v neki, piscu nedostopni razpravi (Im Anfang war die Personalhaftung) ne samo za rimsko, temveč (prav tako zoper vladajoči nazor) tudi za starogermansko pravo. Da so Rimljani do 2. stoletja pred Kr. sedanji dobi nepogrešno podedljivost dolgov lahko utrpeli, dokazuje Korošec z gospodarskimi razmerami kmetujočega, poglavitno naturalnemu gospodarstvu udanega naroda in z malim številom obligacijskih odnošajev, ki so se vrh tega ustanavljali le za kratko dobo. Težek boj mu je tu bojevati zoper vire (zlasti reskripte C 3, 36, 6; C 2, 3, 26 in C 4, 16, 17, dalje zoper *Paulova* izreka v D 10, 2, 25, 19 in D eod. 25, 13 ter zoper *Gajeve* Institucije 2, 55), ker pričajo vsaj na prvi pogled odločno zoper Koroščev nazor. Intenzivna prizadevanja izluščiti iz *Gordijanovih* in *Dio-klecijanovih* reskriptov in iz Gaja tezi nasprotujoči poziv na decemviralno zakonodavstvo (str. 55 do 61) po mojem mnenju niso brezizjemno prepričevalna. Vendar so nekateri izmed mnogih zelo bistroumnih argumentov gotovo pripravni vzbuditi dvom nad avtenticiteto dotičnih mest. Dalje pokazuje

avtor tudi na prava drugih, na približno isti gospodarski stopnji nahajajočih se narodov, ki jim je podedljivost tuja, na prvotno deliktni značaj tipičnih obligacij rane civilnopravne dobe i. t. d.

V petem paragrafu nastopa Korošec z glavnim svojim orožjem: z nepodedljivostjo starih oblik poroštva (*sponsio* in *fidepromissio*) in s prvotnim značajem poroštva kot obveze ne morda za drugo osebo, temveč mesto nje (*Mittels*). Iz nepodedljivosti te tako važne obligacije sklepa, da je bila možna samo po pravnem redu, po katerem so bili sploh vsi dolgovi nepodedljivi. (Zato ustreza poznejša dedna *fideiussio* istodobni podedljivosti kontraktnih dolgov.) Isto se zatrjuje *mutatis mutandis* tudi za znamenito *stipulatio*. Avtor dokazuje, da je bila tudi ona prvotno nepodedljiva. Iz precej nejasnega mesta *Gai* 3, 100 se izvajajo prizadevanja honorarne kavtelarne jurisprudence, da vpelje podedljivost *stipulationis dandi* potom uvrščanja raznih pomožnih klavzul, in podobna funkcija se pripisuje t. zv. *mentio heredis* glede na *stipulatio faciendi*.

Toda avtor se s temi neposrednimi dokazili nikakor ne zadovoljuje. On jim še dodaje v sledečem, šestem paragrafu več posrednih argumentov. Kot taki mu služijo *actio familiae erciscundae*, *capitis deminutio* in mancipacijski testament. Po Gaju za zakonodavstvo dvanajsternih plošč izpričana *actio familiae erciscundae* se po poznem klasičnem in bizantinskem pravu ni nanašala na »nomina«, s čimer Korošec pojasnjuje, da je v dobi denarnega gospodarstva nastala potreba, izpolniti vrzel, kar se je zgodilo s pravilom »*nomina ipso iure dividuntur*«. V prejšnji dobi pa je bila absolutna nepodedljivost sama na sebi možna, ker dolgovi in terjatve še niso imele velikega pomena. Podrobno razpravlja Korošec upravičeno o *capitis deminutio*, ker je bila Rimljanom neke vrste smrt in ker govori vsled tega tudi ta institut, ako je povzročil prestanek dolgov, za splošno nepodedljivost. Važni sta v tem pogledu dve v *Gajevih* Institucijah (3, 101 in 3, 153) ohranjeni dokazili, iz katerih izhaja, da so kontraktni dolgovi s *capitis deminutio* prestali, tako da bi bilo z ozirom na podobnost učinkov deminucije in smrti tudi

to dokaz za nepodedljivost zapustnikovih obvez. Končno se da kot argument za nepodedljivost uporabljati tudi *mancipacijski testament*, ki po Gaju izključuje tako aktivni kakor pasivni prenos obligacij. Da se v takem primeru prenos niti na drug način ni mogel izvršiti, dokazuje Korošec s pozivom na to, da na vprašanje, kdo bi v takem primeru odgovarjal za zapustnikove dolgove, ni moči dati zadovoljivega odgovora. Seveda mora avtor v oporo te trditve pobijati *Lenelov* in *Girardov* nazor o omejeni odnosno moralni odgovornosti *familiae emptoris*. Menim, da se mu je to posrečilo.

Mimogrede, v sedmem paragrafu, se bavi avtor tudi z aktivno nepodedljivostjo, namreč toliko, kolikor ta podpira avtorjevo tezo o pasivni nepodedljivosti. Na tem mestu utemeljuje Korošec prvotno aktivno nepodedljivost *actionis furti* z lepim dokazovanjem na podstavi nekega *Ciceronovega* pisma *Trebaciju Testi* v zvezi s *Kv. Mucijem Scaevolo*. Pa tudi dve nepenalni akciji sta mu na razpolago. Predvsem *actio fiduciae*, ki je v rimskem civilnem pravu posebno velikega pomena. Na njeno aktivno nepodedljivost sklepa avtor iz nekega v *Consultatio veteris cuiusdam iurisconsulti* ohranjenega odlomka iz *Paulovih Sentenc* v nasprotju k *Dernburgu* in *Karlowi*, ki pripisujeta temu mestu drug smisel v prid hipotezi o splošni podedljivosti. Končno ocenjuje avtor *adstipulatio* tako rekoč kot surogat manjkajoče aktivne podedljivosti obligacij. Iz tega, da se je drugo, *adstipulacije* tičeče se poglavje *legis Aquiliae* v klasični dobi zanemarjalo, izvaja, da je prišlo ob svoj pomen prav radi takrat že priznane podedljivosti.

Posebno važnost polaga Korošec na zanimivi institut *jamčenja mrliča* (*manus iniectio* na mrtvo truplo), in sicer kot sredstvo, ki naj dediča prisili k *manum depellere* in s tem k prevzemu zapustnikovih dolgov. Tako *jamčenje* je imelo po avtorjevem mnenju smisel le tedaj, ako dediči za zapustnikove dolgove niso odgovarjali. Tu preiskuje Korošec, podajajoč nekaj zanimivih primerjalnopravnih ekskurzov, nekatera mesta bizantinskega izvora in eno mesto iz *Sv. Ambrozija De Tobia*. Koroščev nazor vsekako omajajoče dejstvo, da institut *jamčenja mrliča* nikakor ni odmrli niti ob času, ko so bili dolgovi že zdavnaj podedljivi, obrazložuje avtor s

splošno posirovelostjo nazorov in nedostatnostjo izvršilnega postopka, kar bi kot nujno premiso sklepčnosti te argumentacije pač moral podrobneje utemeljevati. Pri vsej zanimivosti dotičnih izvajanj bi se morda smelo dvomiti nad njihovo sklepčnostjo in vprašati, ali ni mogoče, da se hoče uveljaviti ta moralni impulz še poleg pravne obveznosti prav ob času in v primerih, ko ne zaleže neposredna izvršba, ki naj uresniči pravni zahtevek?

V devetem paragrafu, posvečenem t. zvani *hereditas sacrorum*, obravnava Korošec najprej pomen religije v antiki, kult mrtvih in *sacra*, ozirajoč se primerjalno tudi na grško, staroegiptovsko in japonsko pravo, in se bavi temeljito z ureditvijo »nadaljevanja sacrorom« po smrti starešine, ki so mu posvečali svojo pozornost svečeniki, zlasti z dvema, po Ciceronu izročena nam pontifikalnima »dekretoma«. Iz izraza »*capere*« se sklepa, da je šlo samo za zapuščino, ki je sestojala izključno iz telesnih stvari. Dejstvo, da so v mlajšem dekretu med osebe, pozvane za prevzem in nadaljevanje sacrorum, uvrščeni tudi upniki, utemeljuje Korošec s takrat že izvršenim prehodom od naturalnega in rodbinskega gospodarstva v denarno gospodarstvo. Temu ustrezno so bili že tudi dolgovi postali podedljivi.

Drugi del: O honorarnem pravu. V tem delu gre avtorju poglavitno za objasnitev, z a k a j i n k a k o je v dobi uradnega prava moralo priti do reforme, t. j. do načelne podedljivosti zapustnikovih dolgov. V ospredju je zopet razlog izpremenjenih gospodarskih in socialnih razmer v 2. stoletju pred Kr. (vojne, propadanje malih kmetij, kopičenje denarja, obrazovanje velikih posestev, intenzivnejše gospodarstvo, razvoj trgovine, denarno gospodarstvo). V takih razmerah imajo obveze že velik pomen. To se zrcali v diferencijaciji poedinih obligacij, ki se ne sklepajo več samo z roko v roko ali za kratko dobo, temveč za daljši čas, torej na kredit. Strogo osebni značaj stopa v ozadje, pojavlja se potreba za podedljivost dolgov. Neglede na to vplivajo sedaj tudi grška prava, po katerih je bila odgovornost dediča za dolgove pripoznana (*Demosthenes, Gortyn*, grško-egiptovsko pravo papyrov). Vsemu temu se pridružujejo še prvi zacimki iz civilne dobe, tisti instituti in norme, ki so poznejši

podedljivosti že pripravljale pota (jamčenje mrliča, *mentio heredis*).

V zadnjem, enajstem paragrafu razpravlja pisec zlasti o vprašanju, kd o je vpeljal novo načelo podedljivosti in kd a j se je to zgodilo, ter pripisuje reformo pretorju, ki je pri tem sledil izpodbudam juristov, podanim mu v konkretnih primerih z nasvetovanjem ali pripravljanjem primernih formul za zaželjeno *actio*. Saj gredo na pretorjev rovaš tudi druge reforme o b v e z n e g a prava (obledelost strogo osebnega značaja, poudarjanje primernosti [*aequitas*], ki m. dr. zahteva, da prevzame dedič, ki dobi aktiva, tudi dolgove itd.). Prav tako je bil pretor tisti, ki je preustrojil povsem tudi d e d n o pravo (zapuščinski konkurz, *beneficium abstinendi*, *satisfactio suspecti heredis*, *separatio bonorum* itd.). V zvezi s temi prepričevalnimi izvajanjmi je izražena domneva, da je prišlo do podedljivosti vsled recepcije honorarnega običajnega prava v civilno pravo.

Kakor rečeno, je drugi del v primeri k prvemu nekoliko šibkejši. Toda to ima svoj razlog m. dr. tudi v nedostatnosti uporabnih virov (saj dejstvo omenjene reforme nikjer ni neposredno izpričano), pa tudi v tem, da se je avtor že v prvem delu moral na mnogih mestih baviti z magistratno dobo, ker mu je bilo le na ta način mogoče določiti časovno razmejitve med dobama civilnega in honorarnega prava in zlasti, ker je moral mnogo razlogov za civilno dobo izvajati iz virov, ki pripadajo honorarni ali celo klasični dobi.

Iz te v kratkih besedah podane vsebine in tu razvidnega miselnega sporeda se dobi morda površen vpogled v način obdelovanja, ki ga uporablja Korošec in ki je lasten moderni struji antične pravne historije. Malodane vseh čimiteljev, ki se jim ima pravo v izvestni dobi zahvaliti za oblikovanje in razvijanje, se spominja avtor na primernem mestu: familije, osvete, pravničnosti, religioznosti, geografičnih pogojev, značaja naroda itd., v posebni meri pa gospodarskih razmer in socialnih odnošajev. V tej konciznosti menda doslej edina razložba g o s p o d a r s k i h v p l i v o v uspešno dobojevanih vojn v 2. stoletju (zlasti str. 9 ss., 29 ss., 110 ss. et passim) nam kaže, da ocenjuje pisec pravo kot pojav, ki spremlja gospodarske in so-

cialne dogodke ali jim sledi. Upoštevanje teh in drugih izven-pravnih činiteljev kulture se je izkazalo ravno v predležem delu kot izredno plodono zlasti tam, kjer nedostaja pismene tradicije. Sodobna historijska metoda se ozira pri raziskavanju rimskih pravnih pojavov ne samo na ostala antična prava, ki so deloma vsaj posredno vplivala na rimsko pravo, marveč tudi na mlajša, celo sodobna prava tistih narodov, ki so približno na isti gospodarski in kulturni stopnji kakor Rimljani izvestne dobe. V obeh pogledih, predvsem pa v slednjem pogledu je material, ki je na razpolago, razmeroma še zelo neznan, neenako zanesljiv in obdelan ter raztresen. Tem više je treba ceniti dejstvo, da je Korošec tudi v tem oziru nabral, kar je mogel, da je upošteval zlasti staro grško, babilonsko, egiptovsko, germansko, slovansko pravo, starejša angleška prava in prava afrikanskih plemen in tako v svojem spisu tudi primerjalni pravni vidi nakazal prostor, ki ji gre po pomembnosti za problem. Nadaljnji dokaz, da obvladuje Korošec moderno raziskovalno metodo posebno romanistike, so njegovi prispevki h kritiki interpolacij (n. pr. str. 54 ss., zlasti op. 2, 68, op. 4). V tem pogledu bo imel Korošec pač več prilike za udejstvovanje pri sestavljanju druge polovice svojega dela, kar velja v izvestni meri tudi za papyrologijo.

Glede na velike težkoče, ki jih povzroča predmet zlasti vsled revnosti normativnih virov, se je pisec dobro zavedal, da ima upanje na uspeh le raziskavanje, ki izkorišča prav vsako, še tako neznan, morda na videz s problemom v nobeni zvezi stoječo drobtinico tradicije, torej predvsem ne samo zakone in spise pravnikov, marveč tudi dela historikov, ekonomov, govornikov, filozofov, pesnikov itd. Občudovanja vreden je dragoceni, deloma prvič upoštevan material. *Cicero, Cato star., Seneca, Livius, Varro, Columella, Plutarh, Polybius, Plautus, Plinius, Demosthenes, Sv. Ambrozij*: vsi so po svoje morali prispevati za utemeljitev teze.

Da je Korošec v romanistični literaturi do najnovejših njenih pojavov doma, tega spričo prej podane vsebine ni treba še poudarjati. Omenim naj kvečjemu, da se je mogel zbog znanja dotičnih jezikov okoristiti tudi s stečevinami franco-

skega, angleškega in v tej panogi posebno bogatega italijanskega slovstva. Tako je povsem modern in popoln tudi literarni aparat, ki se ga pisec spretno poslužuje.

Na ta način je nabral in uporabljal Korošec ogromno in mnogostransko gradivo in ugotovil mnogo zanesljivih argumentov. Uvrstil je res da tudi par hipotez v svojo stavbo, ki morda ne bodo držale, o katerih se pa z druge strani ne more dokazati, da bi bile pogrešne. Toda tudi tu se vidi znanstvena resnost avtorja iz tega, da te hipoteze kot take označuje in da podaje tudi sicer dvomljive zaključke s potrebno rezervo. Njegova argumentacija se poslužuje vseh mogočih fines. Pri tem se niti Korošec ni mogel vselej izogniti nevarnosti, da napravi tako subtilno dokazovanje na nekaterih mestih vtis tenkournosti in umetničenja. Vsekako pa se izkazuje pisec tudi v teh (maloštevilnih) primerih kot nenavadno bistroumen, izredno globok mislec.

Nočem prorokovati, da bo Koroščevemu delu usojeno, priboriti si o b č n o in brezizjemno odobravanje njegove teze. Izključeno pa gotovo ni, da zmagajo po njem zastopani nazori in argumenti, ker je njegova stavba z vseh strani dobro podprta in trdna, kolikor more sploh biti na melinastem terenu, na katerem je moral graditi. Ali če bi njegovo delo že ne bilo ovenčano s slavo absolutne zmage, bi s tem še ne prišlo ob svojo t r a j n o znanstveno vrednost, ker je v njem izraženih mnogo idej, ugotovljenih mnogo vidikov, ki bogaté naše znanje in spoznanje, nabranega obilo novega gradiva in pojasnjenih in deloma tudi dokončno rešenih več posebnih, doslej dvomljivih vprašanj. Vsekako je spisu zagotovljena pozornost vesoljne romanistike. Mirno lahko trdim, da dela čast mlademu zastopniku rimskopravne vede na naši univerzi in tej sami, pa tudi jugoslovanski romanistiki sploh.

Z utemeljeno hvaležnostjo se spominja avtor v predgovoru zaslug p r a v n i š k e f a k u l t e t e v L i p s k e m in predvsem njenega odličnega člana profesorja K o s c h a k e r j a, ki sta ga na vse načine podpirala pri njegovem delu in omogočila njega izdajo. Več starejših učiteljev na naši fakulteti se ima zahvaliti slovitim (zdaj že pokojnim) učenjakom univerze v Lipskem za poglobitev in razširitev znanstvenega obzorja. Se-

daj prištevamo tem duševnim štipendijatom častitljive Almae matris Lipsiensis tudi najmlajšega našega docenta. Doseženi znanstveni uspeh bodi zlasti požrtvovalnemu mentorju, prof. Koschakerju, zadoščenje za neutrudno, naravnost prijateljsko pomoč, ki jo je posvečal našemu mlademu učenjaku in njegovemu delu!

Književna poročila.

Dr. Ilija M. Jelić: *O brakolomstvu s teoriskog i praktičkog gledišta. Razprava iz krivičnog prava i pravne politike sa naročitom osvrtom na srpsko običajno pravo. Izdav. Knjižarnica Rajković i Čuković, Beograd. L. 1928. Str. 88.*

Pisatelj je sam navedel na platnicah svojega, tu oznanjenega dela poleg dveh netiskanih razprav še nič manj nego devetero tiskanih razprav in člankov izza časa, ko je prva izmed netiskanih razprav dobila svetosavsko nagrado za leto 1922. To znači, da je pisatelj še mlad, a plodovit. Bavi se s kazensko pravnimi problemi, rad pa se ozira tudi na pravne razmere v svoji ožji domovini Črni gori. Tudi v predležeči razpravi je mnogo govora o pravnih običajih v Črni gori. To je tudi njena najzanimivejša stran. Precej kritičnega duha kaže prvi del razprave, ki govori o pojmu in sestavinah «brakolomstva»; samo vprašati treba, ali se je spričo ustaljene prakse in spričo bližine edinstvenega kazenskega zakonika, ki ureja delikt prešestva zakoncev na drugačni podlagi, kakor sedaj veljavni srbski kazenski zakon, ves trud v tem pogledu resnično izplačal? Drugi del «o brakolomstvu s pravno političnega stališča» zadošča za nekakšno splošno informacijo o kriminalnopolitičnih možnostih ureditve vprašanja prešestva zakoncev. Za razširjenje obzorja glede teh problemov bi bilo pač priporočati studij Ungerjevega, sicer zastarelega ali še vedno fundamentalnega dela «Die Ehe in ihrer welt-historischen Bedeutung» (iz l. 1850.) in pa specialni monografiji Cohna: «Das Problem der Bestrafung des Ehebruches» (iz l. 1916.) ter Löwenteina: «Die Bekämpfung des Konkubinales in der Rechtsentwicklung» (iz l. 1919.). Če koncem koncev Jelić zahteva, da treba za dopustnost tožbe radi prešestva staviti kriminalnopolitični pogoj razvedbe braka, da bi pa država morala uradno preganjati prešestnika, gre predaleč: Moderni osnutki kazenskega zakona, kot češkoslovaški (§ 245), avstrijski (§ 312) in najnovejši italijanski (§ 559), imajo vsi določbo, da je taka obtožba — zasebna. Ako torej tudi naš projekt v § 287 stoji na istem stališču glede prvonavedenega pogoja Jelićevega in zahteva za kaznivost razvedbo ali ločitev zakona od mize in postelje, a označa